

Nr 274.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillfällig löneförbättring åt öververkmästaren J. F. Engblom; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till öververkmästaren J. F. Engblom må från och med innevarande år utgå tillfällig löneförbättring med så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning såsom öververkmästare icke understiger den avlöning, däri inräknat den tillfälliga löneförbättringen, som han skulle ägt uppbära, därest han kvarstått i den tidigare beställningen såsom besiktningsrustmästare.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 14 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, yttrade härefter:

»Den 5 mars 1918 avgåvo särskilt tillkallade sakkunniga betänkande och förslag rörande tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén och marinen.

Uti häröver den 6 april 1918 avgivet utlåtande anförde arméförvaltningen, att det vid befordran av viss personal skulle kunna inträffa, att denna efter befordran finge mindre avlöning än den förut innehaft. För undanröjande av de olägenheter, som kunde vara förenade härmed, syntes i de av de sakkunniga föreslagna grunderna böra införas ett stadgande av innehåll, att därest efter ingången av år 1918 militär beställningshavare erhöle civilmilitär beställning eller innehavare av civilmilitär beställning befördrades till annan sådan samt avlöningsförmånerna för den senast erhållna beställningen, med inräknande av därför bestämd

löneförbättring, skulle uppgå till lägre belopp, än som tillkommit löntagaren, därest han kvarstått i den tidigare beställningen, han skulle äga uppbära tillfällig löneförbättring till så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning å den nya beställningen icke komme att understiga den avlöning, däri inberäknat den tillfälliga löneförbättringen, som han skulle ägt uppbära, därest han kvarstått i den tidigare beställningen.

Ett stadgande av sådan lydelse blev också med riksdagens samtycke infört i § 4 mom. 2 i kungl. kungörelsen den 20 juni 1918 angående grunder för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén.

Den 5 april 1917 befordrades dåvarande besiktningsrustmästaren vid artilleriets fabriker och tyganstalter J. F. Engblom till öververkmästare. Såsom besiktningsrustmästare hade Engblom uppburit följande avlöningsförmåner: lön 1,200 kronor, ålderstillägg 500 kronor, dagavlöning 912 kronor 50 öre, servisbidrag 12 kronor samt ersättning för ljus och ved 130 kronor, summa 2,754 kronor 50 öre. Såsom öververkmästare erhöll Engblom följande avlöningsförmåner: lön 1,500 kronor, dagavlöning 1,095 kronor samt servisbidrag 24 kronor, summa 2,619 kronor. Engblom fick alltså vidkännas en löneminskning av 135 kronor 50 öre. Genom befordran erhöll Engblom dock utsikt att erhålla två åldersstillägg å 500 kronor efter 5 respektive 10 års väl vitsordad tjänst.

Enligt kungörelsen den 20 juni 1918 utgår tillfällig löneförbättring åt besiktningsrustmästare med 1,088 kronor och åt öververkmästare med 826 kronor. Därest Engblom kvarstått såsom besiktningsrustmästare, skulle han alltså hava kommit i åtnjutande av tillhoppa ($2,754: 50 + 1,088 =$) 3,842 kronor 50 öre. Såsom öververkmästare uppbär han nu tillsammans ($2,619 + 826 =$) 3,445 kronor eller 397 kronor 50 öre mindre, än om han kvarstått i sin förra befattning.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 januari 1919 har nu Engblom anhållit att från och med 1919 intill dess definitiv lönereglering för armén bleve genomförd erhålla ett personligt lönetillägg, som minst motsvarade skillnaden mellan det belopp, som han skulle hava uppburit, därest han vunnit befordran efter den 1 januari 1918 och således bestämmelserna i § 4 mom. 2 av kungörelsen den 20 juni 1918 varit å honom tillämpliga, och det belopp, som han nu enligt gällande bestämmelser vore berättigad att uppbära, ävensom att detta personliga lönetillägg måtte likställas med tillfällig löneförbättring, så att krigstidstillägg måtte på detsamma få utgå, eller ock att lönetillägget sattes till sådant belopp,

Framställning
av
J. F. Engblom.

att han icke erhöle mindre än verkmästare av första klassen (besiktningsrustmästare).

Till stöd för denna sin framställning har Engblom framhållit, att fordringarna ställdes betydligt högre på öververkmästarbeställningen än på beställning som besiktningsrustmästare och verkmästare av första klassen. Avlöningen för den förra beställningen borde därför vara större och icke såsom nu mindre än för de senare beställningarna.

Yttrande av styresmannen för ammunitionsfabriken.

Styresmannen för ammunitionsfabriken har uti den 4 februari 1919 avgivet yttrande tillstyrkt den gjorda ansökningen.

Yttrande av arméförvaltningens artilleri- och civila departement.

Med skrivelse den 20 februari 1919 hava arméförvaltningens artilleri- och civila departement överlämnat Engbloms ansökning till Kungl. Maj:t samt därvid för egen del anfört följande:

Stadgandet i § 4 mom. 2 av kungörelsen den 20 juni 1918 omfattade endast sådan personal, som överginge från en beställning till en annan *efter* 1918 års ingång. Då Engblom redan före sistsagda tid befordrats till sin nuvarande beställning, vore nämnda stadgande icke på honom tillämpligt. I detta sammanhang ville departementen erinra om, att förenämnda avlöningssakkunniga framhållit, att för en del av de personalgrupper — t. ex. viss teknisk personal vid såväl armén som marinen — en avsevärt större löneförbättring, än de sakkunniga med hänsyn till givna förutsättningar kunnat ifrågasätta, knappast syntes kunna undvikas, därest kompetent och i övrigt lämplig personal skulle kunna för ifrågavarande befattningar förvärvas. I sammanhang med en definitiv lönereglering borde givetvis tillses, vilka åtgärder av mera ingripande natur i detta avseende borde på ena eller andra området vidtagas. Skulle — hade de sakkunniga yttrat — innan en dylik lönereglering komme till stånd, allt för stora svårigheter möta för personalens rekrytering, syntes Kungl. Maj:t icke underlåta att hos riksdagen göra de framställningar, som i särskilda fall kunde befinnas av förhållandena påkallade.

I sitt förenämnda utlåtande den 6 april 1918 hade arméförvaltningen i denna angelägenhet yttrat, att det vore att beakta, att särskilt den tekniska personalen måste snarast möjligt erhålla en avsevärd löneförbättring, emedan i annat fall fullt kvalificerad arbetskraft ej kunde erhållas; och hade arméförvaltningen ansett, att en viss ökning uti den av de sakkunniga föreslagna tillfälliga löneförbättringen för ifrågavarande personal borde genomföras redan från och med år 1918. Ökningen hade föreslagits till 5 procent.

Uti det vid Kungl. Maj:ts proposition, nr 361, till 1918 års riksdag angående tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén fogade utdrag ur statsrådsprotokollet hade statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet anfört följande:

»Beträffande därefter de beställningshavare, som, på sätt nyss är nämnt, av arméförvaltningen ansetts böra erhålla tillfällig löneförbättring till något högre belopp än av de sakkunniga föreslagits — viss personal vid artilleriets fabriker och tyganstalter m. fl. — ställer det sig utan tvivel så, att särskilt under nu rådande förhållanden synnerligen stora svårigheter möta att, i konkurrens med den enskilda företagsamheten, för statens verksamhet på ifrågavarande område förvärva och där kvarhålla duglig personal. Efter vad arméförvaltningen vitsordat, har det ock förekommit, att kvalificerade sökande icke anmält sig till ledigförklarade befattningar; icke ens till en utbildningskurs, med vilken avsetts att göra deltagarna behöriga till viss teknisk beställning, hava några elever kunnat erhållas. Även de sakkunniga hava framhållit, att i särskilda fall mera ingripande åtgärder torde vara av nöden för att säkerställa rekryteringen. I alla händelser torde det vara erforderligt att i samband med en definitiv lönereglering taga under övervägande, vilka särskilda anordningar må kunna vidtagas, för att det allmännas intresse att på ifrågavarande platser kunna erhålla väl kvalificerad personal må bli vederbörligen tillgodosett. Ett steg i rätt riktning vore emellertid, synes det, att bereda befattningshavare inom de av arméförvaltningen angivna grupperna någon förhöjning i den tillfälliga löneförbättringen, utöver vad av de sakkunniga föreslagits. I jämförelse med de belopp, som skulle utgå till vissa andra personalgrupper, torde emellertid nyssnämnda höjning böra, på sätt arméförvaltningen hemställt, begränsas till 5 procent.»

Det hade sålunda förut framhållits, att i särskilda fall framställningar behövde göras till riksdagen i och för beredande åt teknisk personal av löneökning, utöver vad som enligt de mera allmänt gällande grunderna kunde personalen tillkomma. Förevarande ärende syntes innebära ett sådant fall. Departementen ansåge på grund härav och med hänsyn till omständigheterna i övrigt, att fullgoda skäl föreläge för beredande åt sökanden av någon avlöningsförhöjning. Då fallet i och för sig torde vara enastående, syntes denna löneförhöjning böra utgå i form av en personlig tillfällig löneförbättring. Med avseende å löneförbättringens storlek syntes den böra sättas till så högt belopp att sökandens sammanlagda avlöning såsom öververkmästare icke komme att understiga den avlöning, däri inberäknat den tillfälliga löneförbättringen, som han skulle ägt uppbära, därest han kvarstått såsom besiktningsrustmästare.

Å den personliga tillfälliga löneförbättringen borde krigstidstillägg få beräknas.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde artilleri- och civila departementen, att Kungl. Maj:t i samband med avlåtande av proposition om tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén

måtte föreslå riksdagen, att till sökanden måtte, utöver den enligt eljest fastställda grunder till öververkmästare utgående tillfälliga löneförbättringen, från vederbörligt anslag till tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén få under åren 1919 och 1920 utbetalas en personlig tillfällig löneförbättring med så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning såsom öververkmästare icke komme att understiga den avlöning, däri inräknat den tillfälliga löneförbättringen, som han skulle ägt upp bära, därest han kvarstått såsom besiktningsrustmästare, samt att riksdagens medgivande måtte inhämtas därtill, att krigstidstillägg måtte få beräknas på den personliga tillfälliga löneförbättringen.

Arméns och
marinens
avlönings-
sakkunniga.

Uti den 7 mars 1919 avgivet yttrande hava arméns och marinens avlöningssakkunniga anfört, att enär sökandens befordran från besiktningsrustmästare till öververkmästare skett under år 1917 eller året närmast före det, från vars ingång tillfällig löneförbättring medgivits personal i beställning av ifrågavarande slag, och då, enligt vad arméförvaltningens artilleri- och civila departement framhållit, liknande framställningar rörande ökad löneförbättring till utjämnande av genom befordran uppkommen minskning i avlöningsförmåner icke torde vara att förvänta från andra löntagare vid armén, funne de sakkunniga sig böra tillstyrka avlåtande av framställning till riksdagen i det av departementen angivna syftet.

Den ifrågasatta förmånen åt sökanden syntes emellertid icke böra givas formen av en särskild personlig löneförbättring. En dylik form för löneförbättringen skulle nämligen göra det erforderligt att förnya framställningen för varje år, intill dess sökanden, efter att hava intjänat det första av de i vederbörlig stat för öververkmästare medgivna två ålderstilläggen å 500 kronor vardera, uppnått högre avlöning än som skulle tillkommit honom, därest han kvarstått i beställning såsom besiktningsrustmästare. Därjämte skulle den av departementen föreslagna formen för löneförbättringens beredande, på sätt även av departementen förutsatts, betinga särskild framställning till riksdagen om medgivande därtill, att krigstidstillägg finge beräknas på ifrågavarande förmån.

Till undvikande härav ville de sakkunniga för sin del i stället hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att tillfällig löneförbättring finge från och med år 1919 utgå till sökanden med så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning såsom öververkmästare icke komme att understiga den avlöning, däri inräknat den tillfälliga löneförbättringen, som han skulle ägt upp bära, därest han kvarstått i den tidigare beställningen såsom besiktningsrustmästare.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit och i anslutning till vad avlöningssakkunniga föreslagit får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att till öververkmästaren J. F. Engblom må från och med innevarande år utgå tillfällig löneförbättring med så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning såsom öververkmästare icke understiger den avlöning, däri inräknat den tillfälliga löneförbättringen, som han skulle ägt uppbära, därest han kvarstått i den tidigare beställningen såsom besiktningsrustmästare.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Lindman.